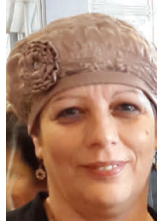

הפיקוח על הוראת היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

"עד-כאן" מס' 5

הידיעון למורים להיסטוריה בחמ"ד

משולחן המפמ"ר בלהה גליקסברג - מפמ"ר היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

נושא מתוך תכ"ל החדשה).

מצורפת ההזמנה

"יש לי חלום" - בידיעון שלפניכם תקראו על מורים ומדריכים שהחליטו ללכת עם חלומותיהם בתחום הוראת היסטוריה קדימה ולא לעצור. המדריכה הארצית ללמידה משמעותית הדר ברודמן תשתף אותנו בתהליכי העבודה של הטמעת 'למידה משמעותית' בבתי הספר ומתן כלים למורים בדרך להגשמת החלום שבזכותו החלו לעסוק בחינוך ובהוראת היסטוריה. על סיורים מעניינים של תלמידי מגמת היסטוריה ישתפו אפרת לוי מורה להיסטוריה בתיכון אמ"ת י' באשדוד ולירון מנס-אבוחצירה מתיכון פלך בזכרון-יעקב. המורה ענבר ינאי ממדרשת 'קמה' בירוחם תדגים שילוב פדגוגיה דיגיטלית בהוראת היסטוריה וראובן בן-חיים מנהל התיכון ומורה להיסטוריה בישיבת 'בני חיל' בירושלים ידגים הוראת נושאים בהיסטוריה דרך "נרטיב" -מודל הוראה ייחודי להגברת הזדהות התלמידים עם האירועים ההיסטוריים עליהם הם לומדים. נסיים במערך שיעור ייחודי ברוח עקרונות 'לב לדעת' בנושא - קביעת לוח השנה העברי - י"א באדר שהועבר על ידי המדריכות רקפת ענזי ואביטל חגי למפקחי מטה משרד החינוך ביום פיתוח מקצועי, ונסיים במאמרה של המדריכה נעמה כהן בנושא ניתוח מקור חזותי בעזרת כלי דיגיטלי.

אני מזמינה אתכם להשתתף בסיור לימודי ייחודי במתחם שרונה בתל אביב בהדרכתו של המורה אבי דסקל, שאיכות וייחודיות סיוריו ידועים לכל. הסיור יתקיים אי"ה ביום שני כ"ו אייר, 26.5.14, בשעות 16:00-19:00.

מצורפת ההזמנה עם כל הפרטים. מוזמנים בשמחה.

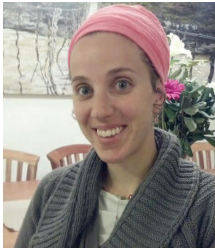
אני מזמינה אתכם לשלוח כתבות לידיעונים הבאים ולשתף את כל קהילת מחנכי היסטוריה ביוזמות, תכניות והצעות. ברכת תודה לכל הכותבים בידיעון ולמדריכה נעמה כהן על השותפות בהפקתו.

בברכת הצלחה לכולנו במשימותינו החינוכיות.
בהערכה רבה,
בלהה

מחנכי היסטוריה יקרים,
בשמחה אני מתכבדת לשלוח לכם את "עד-כאן" מס' 5 כחוליה נוספת בשרשרת של ידיעונים מתוקשבים למחנכי היסטוריה בחינוך הדתי. כמנהגנו, ברצוני לסקור לפניכם את הנעשה בתחום לימודי היסטוריה בחמ"ד בימים אלו וגם עדכונים לעתיד הקרוב. בחודשים האחרונים אנו עוסקים בהתאמות הייחודיות של לימודי היסטוריה בחמ"ד לעקרונות הרפורמה "ישראל עולה כיתה". חשוב להזכיר כי אנו, מינהל החינוך הדתי בכלל והפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד בפרט מובילים כבר מספר שנים את תכנית "לב לדעת" שבמסגרתה אנו מתקיימים תהליכי למידה מאתגרים ויצירתיים המביאים להפנמה טובה יותר אצל תלמידינו, נכך תכנית "חמ"ד ועד", תכנית מחשב"ה ותכנית החקר. גם בתהליכי הפיתוח המקצועי של ציבור המורים שהתקיימו השנה שמנו דגש על מתודות "אחרות", כמו 'כיתה חכמה' ועוד.

בשנה"ל תשע"ה נזכה ב"ה להחלטה של תכנית הלימודים החדשה בכיתות י'. תכנית הלימודים החדשה תוצג בפניכם בזמן הקרוב מותאמת לעקרונות הרפורמה ובנויה מ-70% נושאים שעליהם תתקיים בחינת בגרות חיצונית (בחינת בגרות אחת בלבד ולא 2 בחינות בגרות כפי שהיה עד כה) ו-30% נושאים שיילמדו בכיתה אך ההערכה עליהם תהיה הערכה חלופית והציון יינתן ע"י המורה המלמד. כמובן שהכול יפורט, ויוסברו גם שיקולי הדעת שהובילו את וועדת המקצוע, צוות ההדרכה ואותי בחלוקת נושאי הלימוד להיבחנות החיצונית ולהערכה החלופית. המסמכים הרשמיים יפורסמו בזמן הקרוב, בהתאם להנחיות המזכירות הפדגוגית.

בהזדמנות זו ברצוני להזכיר כי הכנס השנתי שלנו השנה יתקיים במתכונת שונה מן הרגיל. השנה יתקיים הכנס השנתי במסגרת כנס ארצי של כל בעלי התפקידים ומקצועות הלימוד בחמ"ד. הכנס יתקיים אי"ה בבנייני האומה ביום רביעי ד' תמוז 2.7.14 בין השעות 9:30-17:00. בחלקו הראשון של היום נקיים את המפגש שלנו במסגרת נפרדת ובחלקו השני של היום יתקיימו סדנאות ואירוע גדול במליאה לכלל המשתתפים. נושא הכנס שלנו השנה יהיה "רוחות של שינוי" ועסוק בתנועת ההשכלה

הדר ברודמן, מדריכה ארצית ללמידה משמעותית בהיסטוריה בחמ"ד ומורה להיסטוריה באולפנת צביה רבבה

"יש בי חלום"...

חלוקת התפקידים בהכנה לסיור, בשווה למורה, גרמה לתלמידים לקחת אחריות על הלמידה שלהם, אך יותר מכל עוררה אותם ללמידה וחיברה אותם להיסטוריה שלנו, וכדברי אחת התלמידות: "הלכנו לבית קברות טרומפלדור, שם ביקרנו בקברים של אנשים חשובים וגדולים כמו ארלזרוב, חיים נחמן ביאליק, משה שרת, מאיר דיזינגוף, מקס נורדאו ועוד. אנשים שהרבה מכירים אותם רק כשם של רחוב...."

"במהלך הסיור התחדד לנו כי אנחנו לומדות ומבינות את ההיסטוריה בצורה שהיא לא נשאת רק בעבר, אלא גם מלמדת אותנו על החיים שלנו כיום. לא סתם נאמר "עם שלא ידע את עברו ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל", אנחנו מאמינות ולומדות שהיסטוריה היא לא רק דברים שקרו לפני עשרות, מאות ואפילו אלפי שנים, אלא היא ממש נוגעת לנו ולסביבה שלנו...."

דוגמא יחידה זו ודוגמאות נוספות מחזקות בנו את הידיעה כי **אנחנו יכולים!** אנו יכולים ליצור שינוי, אנו יכולים "להדביק" את התלמידים שלנו בחלום שלנו.

לסיום אביא את דבריו של חוזה המדינה:

"החלום אינו שונה בהרבה מן המעשה, כמו שחושבים רבים. כל מעשיהם של בני האדם היו פעם חלומות; כל מעשיהם יהיו ביום מן הימים לחלום."
(אלטנוילנד 1902)

בכל אחד מאתנו מקנן חלום. אותו חלום שהוביל אותנו להוראת היסטוריה. חלום שבו תלמידים רבים לומדים ומעמיקים בהיסטוריה בזמנם החופשי, תלמידים המרגישים כי ההיסטוריה חיה ונושמת בכל רמ"ח איבריהם, היסטוריה שסובבת את כל עולמם. חלום שבו אני כמורה אגרום לכך כי ההיסטוריה תהיה רלוונטית ומשמעותית לחייהם של התלמידים. זאת בעצם מטרת התכנית ללמידה משמעותית!

במסגרת ההדרכה ללמידה משמעותית אני מנסה ליצור בשיתוף עם צוות בית הספר תכנית אשר תשלב בין הרצונות של צוות בית הספר, תכנית הלימודים וחלומותיו של המורה. בשלב הראשון, אנו יושבים יחד, צוות בית הספר ואני, בחשיבה משותפת על הדרכים למימוש החלום המשותף שלהם ללימודי ההיסטוריה. לאחר מכן, אנו ניגשים לבנות יחד תכנית אשר משלבת בתוכה אמצעי הוראה שונים ופעילויות שונות בתוך תחומי בית הספר ומחוצה לו. אנו משלבים רעיונות שונים להערכה חלופית של התלמידים שמטרתם להצמיח את התלמידים ולאפשר להן לפתח מיומנויות נוספות מעבר למיומנויות הלמידה בכיתה.

לדוגמא, סיור מגמת היסטוריה בבית הקברות טרומפלדור אשר היה בנוי בעיקר על ההכנה וההדרכה של התלמידים עצמם. התלמידים נדרשו לחקור את ההיסטוריה של האזור, ללמוד על כמה אישים מרכזיים הקבורים בבית הקברות ולהדריך את כל שאר הכיתה על האישים השונים – גדולי האומה.

הנכם מוזמנים לכנס השנתי של מחנכי ההיסטוריה בחמ"ד

נושא הכנס - "רוחות של שינוי"

ביום רביעי, ד בתמוז, 2.7, נפגש בבנייני האומה לכנס השנתי של מחנכי ההיסטוריה בחמ"ד הכנס שלנו השנה יהיה חלק מכנס כולל של כל בעלי התפקידים ומקצועות הלימוד בחמ"ד, ובמהלכו יהיו תכנים ייחודיים לכל מקצוע ותכנים משותפים לכל משפחת החמ"ד. החלק הייחודי למורי ההיסטוריה יעסוק בתנועת ההשכלה, מהיבטים שונים ובתפוצות שונות. תנועת ההשכלה תלמד בתכנית הלימודים החדשה בכיתות י'.

מחכים לראותכם!

להורדת ההזמנה [לחצו כאן](#)

סיור במכון אילון אפרת לוי, מורה להיסטוריה בתיכון אמי"ת י' אשדוד

את המאפייה שהייתה מעל מפעל הכדורים, שתפקידה היה להסתיר את ריח אבק השרפה על ידי ריחות הלחם. וכן ראינו את המכבסה, שרעש מכונות הכביסה הסתיר את רעש המכונות שיצרו את הכדורים. משם ירדנו במדרגות סתרים למפעל אשר בבטן האדמה ושמענו סיפורים על הווי העובדים במקום. החוויה העצימה את המעורבות של התלמידים! הם ראו בעיניים, הלכו ברגליים, וכמעט ששמעו והריחו את האירועים.

התלמידים יצאו מוקסמים מהסיור. חלקם טענו שזו הפעם הראשונה שהם נהנים כל כך מלימודי ההיסטוריה. התלמידים תיעדו את הסיפורים שכתבו, תוך כדי הסיור, וחזרו מלאי רשמים. אני ממליצה לשלב סיורים וחוויות מהסוג הזה, זה שווה את המאמץ!

בבית החינוך אמי"ת י' באשדוד לומדים תלמידים במסגרת היחידה השלישית בהיסטוריה את נושא המחתרות בתקופת טרום הקמת המדינה. נושא זה קרוב ללבנו ומאוד מעניין את התלמידים. אנו, צוות המורים להיסטוריה ומנהל בית-הספר עידו אהרונביץ מעוניינים להעשיר את תלמידינו בידעויותיהם על תולדות עם ישראל וארץ ישראל. בחרנו לשלב בתהליך ההוראה ביחידה השלישית הוראה חווייתית לתלמידים - סיור למכון אילון. מכון זה היה סליק ומפעל מחתרתי לייצור קליעים של ארגון ההגנה. המכון הוקם בשנת 1945 והיה פעיל עד קום המדינה ב-1948. המכון כלל סליק ומפעל תת-קרקעי לייצור כדורים, כל זאת מתחת לאפם של הבריטים. יצאנו במכון חיקתה לנו מדריכה שהראתה לנו סרט המספר את סיפור המכון. התלמידים ישבו מרותקים. בהמשך ראינו

ללמד היסטוריה אחרת... ענבר ינאי, מורה במדרשיית אמי"ת קמה ירוחם

כך למשל, כשלמדנו על המעמדות בצרפת ערב המהפכה, סיירו התלמידות בארמון ורסאי דרך google art project ויצאו לגנים המפוארים בעזרת גוגל מפות. לשם השוואה הביטו דרך הקישורים בציורים המתארים את פשוטי העם והכינו מסמך מסכם על התובנות של מה שראו.

כשלמדנו על הרעיון של 'חירות שוויון ואחוה' ערב המהפכה, קיבלו התלמידות קישורים שונים, בהן צפו בסרטון של מט"ח המציג את הויכוח בנוגע למהפכה, זמן קצר לפני שפרצה, קראו את נוסח ההצהרה ברשת, נכנסו לגוגל חדשות ומצאו כתבות אקטואליות שעוסקות בפגיעה או בהפרה של אחד מערכי המהפכה הצרפתית.

כל החומרים נמצאים ברשת- במט"ח, באתר תולדות ובמיקומים נוספים. כל שנותר הוא להכין תכנית למידה, לכוון את הלמידה באופן המביא לידי ביטוי את מה שאנחנו רוצים שאיתו יצאו מהשיעור.

במדרשיית אמי"ת קמה אנו משתדלים לשים לנגד עינינו את הפדגוגיה החדשנית, ובעזרת כלי הטכנולוגיה מתאפשרת למידה אחרת. הלמידה משמעותית עבור התלמידים, כאשר הם אקטיביים ועוברים תהליך של חקר המביא אותם לעיבוד החומר. אציג בקצרה מספר מהלכים:

בלימוד **תקופת המשנה**- תקופת התנאים והספרות התנאית, התלמידות נכנסו לקובץ שיתופי ב- Google Drive (לחצו לראות את הדוגמא). כל קבוצה עסקה בתת נושא בתקופה זו – רבי יהודה הנשיא, המשנה, שישה סדרי משנה, התנאים. כל קבוצה נתבקשה להיכנס לקישורים המתאימים ולהכין שקופית סיכום בעזרת שאלות מכוונות, הכוללת תמונות רלוונטיות. בסוף הלימוד נוצרה מצגת שיתופית לכל התלמידות הכוללת את הסיכומים של כולן. כל קבוצה הסבירה בכיתה את הנושא שקיבלה בעזרת השקף שיצרה.

בלימוד נושא **המהפכה הצרפתית** פתחנו את השיעור בצפייה במצגת על המהפכה בזוגות, כאשר כל זוג תלמידות נתבקשו לשאול בווטס אפ (בקבוצת היסטוריה שפתחנו) שאלה אחת שמתעוררת בעקבות קריאת המצגת. שאלה על משהו לא מובן, שאלה שמתעוררת בעקבות הקריאה, משהו שהיו רוצות לדעת ולא רשום וכיוב'. הפכנו את כל השאלות להיגדים וכל זוג רשם את ההיגד שלו על הלוח. התקבלו מגוון נקודות התייחסות שעליהן למדנו בשיעורים הבאים. בהמשך המהלך התלמידות קיבלו קישורים שונים בטאבלטים, ויחד עם מחוון מסודר עברו תהליך של למידה מעמיקה.

צוות המדריכים ביום לימוד וסיור במוזיאון מגדל דוד

איך מגוונים?

לירון מנס-אבוהצירה, מורה בתיכון פלך זכרון יעקב

בקריצה ל” פרשת גבריאל תירוש”. שעות המפגשים שלנו הן שעות של למידה מסוג אחר. מתוך ענין רב ומתן חופש רב אשר לא בקלות ניתן למוצא בשיעורי המקצועות השונים.

הלימודים שלנו כללו חופש רב של התלמידות בבחירת נושאים אשר משכו אותן במיוחד. הבנות מצאו בשיטת לימוד זו קסם רב והנאה רבה. תיקי העבודות שלהן מאופיינים בערכים השונים אשר כל אחת התחברה אליהן. אחת התלמידות הגיעה עד לריב האחים הראשון בתנ”ך – קין והבל והעמיקה שם על מנת לפצח את המתח הזה. ניתן למצוא בין עבודותיהן תיקי עבודות המתמקדים בנושא מסוים מנקודות מבט שונות.

אחת התלמידות ערכה תיק עבודות שהנושא המרכזי המלווה אותו הוא אברהם יאיר שטרן, אחרת בחרה בפרשת אלטלנה ועוד...

הבנות מרגישות כחוקרות היסטוריה צעירות ומצליחות לשלב בעבודות המחקר שלהן תחומי ידע שונים ומגוונים וכך משלבות בסיפור ההיסטורי קטעי הגות, שירה ותנ”ך. בתחושת יחידה זו מעוררת את חדות הלמידה ומאפשרת מקום ליצירה מחשבתית מופלאה!

ביחידה השלישית בהיסטוריה בחרתי להתמקד עם תלמידותיי בתיכון פלך זכרון יעקב בנושא המחתרות היהודיות בא”י במחצית הראשונה של המאה העשרים.

לצורך הכנת תיק העבודות למדנו מהו מחקר, ונחשפנו לסוגיות מהותיות שליוו את המחתרות בתקופת קיומן, כמו למשל המחלוקות הגדולות בין המחתרות השונות, סוגיית הגדרת המחתרות כיחידות טרור ובירור משמעות המושג טרור, המתח בין הישוב היהודי, השלטון בארץ והמחתרות, מקומן של המחתרות בפוליטיקה הישראלית ועוד...

במסגרת הלימוד במגמה טיילנו בארץ בעקבות המחתרות: ביקרנו בתל אביב ביום חווייתי הכלל ביקור במוזיאון הפלמ”ח ועיון בארכיון שלהם, ביקור במוזיאון האצ”ל ושיחה עם לוחם אצ”ל וסיור בהדרכתנו לאורך הטיילת עד למקום הירצחו של ארלוזורוב. במסגרת יחידת הלימוד עסקנו באיתור מקורות מידע מגוונים עבור העשרת הידע שלנו בנושא באמצעות מקורות מידע מגוונים שלמדנו לאתר באמצעות כתבי עת, מידע מקוון, ארכיונים ועוד. בנות המגמה קוראות לעצמן ”החוג המצומצם ביותר”

נרטיב והיסטוריה

ראובן בן חיים, מנהל ומורה בישיבת בני חיל, ירושלים

הייתה ילדה שמאד העריכה את הבית והמשפחה והייתה קשורה מאד לאמה ולדודתה שעסקה באמנות התפירה. חנה קיבלה חינוך יהודי בבית הספר היסודי של הקהילה היהודית, ובגיל 12 החלה ללמוד את אמנות התפירה אצל דודתה. היא התחתנה עם ז’ילבר, אחד מבניה של משפחת סוחרים מכובדת בקהילה ועתה (השנה היא 1870) לאחר שילדה 3 ילדים, בעלה הפך לדמות מוכרת ועשירה באלג’יר ובעל השפעה בקהילה ובמסדרונות השלטונות הצרפתיים. הבן משה נולד ב 1824 התחיל ללמוד בבית הספר של הקהילה ובגיל 15 בלחץ גדול על אביו עבר לבית הספר של כ”ח. משה למד מתמטיקה, שפות זרות והיסטוריה כללית ויהודית, ובמיוחד הצליח בפילוסופיה. בהיותו בן 20 נשלח על ידי מוריו בכ”ח ובניגוד לדעת אביו – לאוניברסיטה בפריז. הוא סיים בהצטיינות את לימודיו והפך לרופא מצליח בפאריז. משה שינה את שמו למוזס, שמר מרחוק על קשר עם הוריו שלצערם הסתבר להם שהוא הפסיק לשמור תורה ומצוות, התחתן עם אשה שהיא ספק יהודייה ספק לא יהודייה, ואת ילדיו שולח לחינוך בבתי ספר יוקרתיים בפריז. פעם בשנה באה המשפחה לביקור מנוכר בבית משפחת דוראן באלג’יר.

הבן אליהו נולד ב 1826 למד בבית הספר של הקהילה והמשיך לישיבה. הבת הצעירה זהבה נולדה ב 1830 וגדלה בבתי הספר של כ”ח.

המשך בעמוד הבא

בישיבת בני-חיל פיתחנו מודל הוראה ייחודי על מנת שהתלמידים יוכלו להזדהות עם האירועים הנלמדים ולקרר את ההיסטוריה לעולמם של התלמידים.

במהלך הוראת נושא, המורה מספר סיפור על משפחה יהודית בת שניים או שלושה דורות, שחוותה את מה שלומדים עליו באותו הזמן. המודל מוכיח את עצמו. ולהלן אפרט במה מדובר.

במהלך שנות הוראת היחידה הראשונה בהיסטוריה לתלמידי בישיבת צביה בני חיל בירושלים - ישיבה המתמחה בעבודה עם ילדים ADD ADHD, (בעיות קשב וריכוז) התלבטתי איך לגרום לתלמידי להיות מעורבים ולגלות הזדהות עם החומר הנלמד. לאחר מספר ניסיונות בניתי את התכנית ”נרטיב” בה התחלתי נושא בתיאור שלם של חיי משפחה יהודית (דימונית) וקורותיה בתקופה הנדונה תוך כדי תיאור האירועים ההיסטוריים והדרך שבה השפיעו אירועים אלה על המשפחה. להלן דגימה מהשיעורים שבהם עסקנו בקורותיהם של יהודי ארצות האסלאם עם חדירת המעצמות:

משפחת דוראן 1810-1902

משפחת דוראן היתה אחת המשפחות המשפיעות בעיר אלג’יר האב שמעון דוראן היה רב חשוב ועמד בראש הקהילה, האם גב’ לאה דוראן עסקה בחסד ובחינוך בבית הספר של הקהילה היהודית.

לזוג היו ארבעה ילדים: הבת הבכורה חנה (נולדה ב 1821)

המשך מעמוד קודם

זוהי "טעימה" מסיפור על משפחה "דמיונית" שהסיפור שלה נארג בתיאור השינויים שעברו על יהודי ארצות האסלאם עם חדירת המעצמות. את הנתונים ההיסטוריים – המעבר מחוקי עומר לשוויון זכויות, השינוי באופי התעסוקה וההשתלבות בחברה הצרפתית יחד עם השוני בין בתי הספר של הקהילות לאלה של כ"ח ועד לתוצאות ולמחירים של השינוי ניתן להכניס כהמשך והסבר למה שקרה למשפחה. כמו כן ניתן להמשיך את הסיפור עם אחד הילדים שעולה לארץ, הקשר בין האחים כהקדמה לתנועה הציונית, האח ה"צרפתי" ומה שעובר עליו במהלך ואחרי משפטו של דרייפוס וכן הלאה. תכנית זו ממנפת את מדעי הרוח בכלל ואת מקצוע ההיסטוריה בפרט ומפתחת חדות למידה ואהבת היסטוריה אצל התלמידות.

"תהליך החקר מהמורה אל התלמיד"

במסגרת יום פיתוח מקצועי למפקחי המטה של משרד החינוך (מכל מגזרי החינוך) שהתקיים בהובלת מינהל החינוך הדתי, התבקשו כל מפמ"רי החמ"ד להציג בפני המפקחים את תכנית "לב לדעת" והאופן הייחודי בו היא משולבת בתחומי הדעת. המדריכות רקפת ענזי, המדריכה הארצית על יחידות ההגבר והמדריכה אביטל חגי, המדריכה הארצית הממונה על תכנית חמ"ד ועד הכינוס סדנא שבמרכז למידת חקר המבוססת על מגוון מקורות ללמידה הרלוונטיים ללומדים. הנושא הנבחר היה - סוגיית מיתוס תל-חי וגבורת טרומפלדור, תוך שילוב וקישור ללוח השנה.

תוכלו להתרשם ממהלך הסדנה [בקובץ המערך](#) וגם להתרשם ואף להשתמש [במצגת המלווה](#).

מומלץ כמובן לעשות שימוש במערך בחודש אדר. אך כרעיון עקרוני יש כאן הצעה והדגמה ליצירת חיבורי משמעותיים בין נושאים הנלמדים בשיעורי היסטוריה לבין מועדים בלוח השנה.

רעיון פדגוגי חדש - כלי ודף פייסבוק

נעמה כהן ברוכי- מדריכה ארצית לתיקשוב בהיסטוריה בחמ"ד

יישומי אנוטיציה מאפשרים הוספת "נקודות חמות" על גבי תמונה, פתקיות או הערות וגם קישורים המצביעים על פרט מסוים בתמונה. אנוטיציה היא הוספת שכבות מידע. כלים מתאימים: thinglink, crocodoc, marqueeed

זהו ההרעיון: לתת ליחיד או לקבוצה תמונה עם הנחיית עריכה להוסיף הערות לתמונה: קישורים, שאלות, הסבר לגבי הפרטים ועוד. כמובן ניתן לחבר לאיתור תמונות עצמאי של הלומדים...

ראו דוגמא ל**שאלות והערות בנושא סוציאליזם** ודוגמא לעיון קבוצתי **בתמונה מעוצבת של ניו יורק מ-1900**

אם תרצו לנסות תוכלו להיעזר **בסרטון הדגמה** ליצירת תמונה מוערת ב- thinglink. ניתן לכתוב לי גם בבקשת עצה ממוקדת לצורך ביצוע רעיון משלכם. naaaama@gmail.com

העיקר - לא להפסיק לחלום!

תמונה מוערת

כלים דיגיטליים רבים מספור מסוגים רבים ולמטרות שונות פתוחים בחינם אי שם ברחבי הרשת. לחלקם נחשפתם השנה בהשתלמויות המחוזיות (כמו ציר הזמן) ותודה על המשובים החיוביים.

אז איך לומדים? מורים, מדריכים וסתם וחובבי טכנולוגיה אחרים מפרסמים במקומות שונים קישורים והמלצות לכלים. מומלץ למצוא מקור כזה ולעקוב אחריו.

להלן טעימה מתוך [דף הפייסבוק שפתחתי](#) השנה ובו אני מציגה הצעות ורעיונות להוראה בסביבה הדיגיטלית, בדגש על היסטוריה ואזרחות.

תמונה מוערת - אנוטיציה

משימת ניתוח תמונה מקוונת תסייע להוביל למיצוי של המקור החזותי כמוקד למידה. פעמים רבות אנו מציגים קריקטורות, כרזות, תמונות ומפות למטרות למידה שונות, אולם הקרנה על הקיר מאפשרת רק לאחוז קטן מן הלומדים למצוא את כל התוכן שהתמונה מכילה.